

Motion till riksdagen

1989/90:A 727

av Birthe Sörestedt och Ingegerd Anderlund

(båda s)

Sextimmars arbetsdag

Önskemålet om en förkortning av arbetstiden är idag lika aktuellt som då kravet väcktes i början av 70-talet. Undersökningar visar att en förkortad arbetstid fortfarande anses som väsentligt och om svenska folket fick bestämma skulle den framtida ekonomiska tillväxten hellre tas ut i kortare arbetstid än i ökad privat konsumtion. Flera fackliga organisationer har också tagit ställning för en förkortad arbetsdag. Under senare år har andra former än en generell daglig förkortning till sextimmars arbetsdag framförts.

Arbetstidskommittén redovisar olika effekter som en arbetstidsförkortning kan innebära inom flera områden. En slutsats är, att en ytterligare utredning bör göras om att införa en årsarbetstid, vilket skulle ge möjligheter till en mera valfri och flexibel arbetstid.

Det kan konstateras att den s.k. flextiden som införts på många arbetsplatser inte har gjorts enbart utifrån enskildas önskemål utan snarare utifrån att det passerat att förlägga produktion och tjänster på detta sätt.

Förslag om flexiblare arbetstid behöver inte ställas i motsats till en daglig arbetstidsförkortning.

Idag har ca 1 miljon människor valt att arbeta deltid. När antalet sysselsatta ökat har också antalet deltider ökat. Av alla deltidssysselsatta är 85 % kvinnor. Orsakerna till att man väljer deltid är könsbundna (SCB 1987), den vanligaste orsaken till deltidsarbete är att man själv vill ta hand om barnen (29 % kvinnor och 5 % av männen). Arbetsmarknadskäl, hushållsarbete och mer fritid är andra orsaker. Hushållsarbete anges som orsak av nästan 15 % av kvinnorna men inte alls av männen. Däremot är hälso- och åldersskäl och studier orsaker till att männen väljer deltid. Det kan således konstateras att anledningarna till mäns deltid är annorlunda än för kvinnor. Undersökningar visar också att kvinnor utför mer arbete utanför arbetsmarknaden än i den.

Det gäller att jämna ut arbetstiden mellan olika grupper i samhället. En generell daglig arbetstidsförkortning skulle underlätta för både kvinnor och män att förena arbete och familj. Det skulle skapa förutsättningar för en mer rättvis fördelning av hemarbete och lönearbete samt en möjlighet till en mera jämställd fritid.

Vi vill särskilt nämna tre områden där kommittén inte beaktat välfärdsvinsterna med en sextimmars arbetsdag.

Jämställdhet

Mot. 1989/90
A727

Målet att få kvinnor att delta i politisk och facklig verksamhet, en jämställd representation i beslutande organ, kan inte förverkligas om inte samhället för övrigt ger förutsättningar till detta. En icke jämställd arbetsmarknad bidrar till att kvinnor i högre utstäckning också tar på sig ett dubbelarbete. Den självvalda arbetstidsförkortningen innebär inte mer tid till fritid.

Utjämning av arbetstiderna mellan män och kvinnor skulle ha stor betydelse för att främja jämställdheten både i arbetsliv och i samhället för övrigt.

Familjepolitik

Då sextimmarsdagen aktualiserades var ett av syftena att ge föräldrarna mer tid för barnen. Såväl förskolebarn som ungdomar behöver föräldrar med ork och tid för att delta i deras vardag, skolarbete m.m. Det är just småbarnspappor som utför det mesta övertidsarbetet.

Arbetsmiljö

Ett av de stora arbetsskadeproblemen är förslitningsskador. De finns främst inom kvinnoarbetsplatserna. De medför sjukskrivning och stort lidande för den enskilde. Det finns olika uppfattningar om hur en förkortad arbetstid påverkar hälsan.

Det kan konstateras att för vårdbiträderna i Kiruna har man tillsammans med förändringar i arbetsorganisationen och med arbetsmiljöinsatser infört en sextimmars arbetsdag med bibehållen lön, vilken har tjänats in genom en lägre sjukfrånvaro.

En arbetstidsförkortning måste gynna den grupp som är i störst behov av den. Kvinnornas situation måste beaktas. För att nå välfärdsvinster som inte bara kommer kvinnorna till del, utan barn, familj och hela samhället bör det utarbetas en strategi för hur en sextimmars arbetsdag ska uppnås. Om alla ska bli delaktiga i framtida arbetstidsförkortningar bör en generell arbetstidsförkortning påbörjas med målet sextimmars arbetsdag.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en strategi för hur sextimmars arbetsdag skall införas.

Stockholm den 23 januari 1990

Birthe Sörestedt (s)

Ingegerd Anderlund (s)